

ואגנר והעתונאים

בחדרו אשר בבית התזמורת ("פריז פאבריקייט") בדרך לרמת גן, מתחת לת' מונטו של ברוניסלב הוברמן וכשממול מי ציץ עליו מתוך מסגרת העץ, שעל הקיר, קודמו הגדול, המנצח ניקיש, קיבל סרגיי קוסביצקי את תפקיד יושב הראש של "האסיפה". כאן עמדה להתקיים מסיבת עתונאים, אולם באי כח העתונות הפכו לפתע לבאי כוח "זרמים". הנושא

— ריכרד ואגנר ו"ריכרד השני", הוא ריכרד שטראוס (שאת יצירותיהם מחרימים בארצנו מאז בא אחד ששמו היה היטלר). המנצח הקשיש דיבר על תפקיד המוסיקה בחיי העמים. הוא הציע שתיוסד בישראל "אגודת הצעירים" שבלעדיהם אין עתיד לאמנות.

מה בדבר ואגנר?
מכאן הפליג המוס קאי הרומנט הגדול, שחיוי ופועל-תו כאמון עומדים במעבר של שתי המאות, אל אותה השקפה יפה ונשגבת על המוסיקה ותפקידה האנושי הצרורי. "אפשר להטיב את נפש האדם על ידי, יש לה, למוסיקה תפקיד פוליטי, לא רק אמנותי... אמן גדול אינו יכול להיות שפל כל כך". וכאן העיר מישוהו: "יש אצבם יוצאים מהכלל..."

ומישוהו אחז הוסיף: "ומה בדבר ואגנר?" וכך זה התחיל... "ואגנר" — אמר קוסביצקי — "מה בדבר ואגנר? מדוע אין מנגנים את המוסיקה שלו כאן? האם רק משום שהיא 'אישית'?" והוא הוסיף תוך כדי בדיחה: "באופן כזה צריכים היינו לי חסל את מחצית הרפרטואר המוסיקלי". עורך המדור הזה איננו מתביש להודות: "הפרובוקציה" באה מצדו. הוא אמר: "מאסטר, שמת תשובו אתה את הקיר האטום ותכניס בתכניות הקונצרטים שלך כבר עתה, בעונה זו, יצירה של ואגנר?". וכאן התערבו עתונאים אחרים, שלפי דעתם יש הצדקה לתחרם הקיים על יצירות ואגנר בארץ. האוירה המוסיקלית היידידותית קיבלה מיד "מתח" של כמה חפשי... החלו חילופי דברים בין העתונאים לבין עצמם. קוסביצקי הרגיש, כי קיימת מחלוקת. והמוסיקאי הבא בימים והצעיר בנפשו הציע מיד את עצמו כיושב ראש האסיפה ומסר את רשות הדיבור לכל אחד ("המפתח" — הרמת אצבע).

סרחון ואנינות. דיברו שם בעד ונגד. הדברים ידועים לא מתמול שלשום. ואגנר היה גרמני, אנטישמי, חיבר חוברת אנטישמית ("היהדות במוסיקה"), היטלר אהב את יצירותיו, הסרחון של המיתולוגיה הגרמנית נודף מיצירתו וכו' — אמרו. לעומתם טענו האחרים — לא חשוב מי היה ואגנר בתור בן אדם; מזמן הגענו כבר למסקנה, כי היה איש שפל, פוליטי קאי לקוי, הוגה דעות נאיבי, דמות מסויפת. אלא מה? אלא שהמוסיקה שלו היא גאונית. ומלבד זה — מה הטעם להחרים את ואגנר, שמת הרבה שנים בטרם נולד היטלר, משום שצורר היהודים אהב את המוסיקה שלו? ומה הטעם ללכת בעקבות הגרמנים ולהחרים מוסיקאי?

תצביע הכנסת.

כבר דובר על כך, כבר התייעצו, כבר לפני שנים החליט הוועד הלאומי שלא לנגוע בשאלה זו עד "עבור הזעם", עד אשר יירגעו הרוחות. ומאז חלפו שנים והדבר מזכיר את ועדות החקירה למיניהן שהשי תתקו... ואחר הויכוח הסיק המנצח קר סביצקי את המסקנה: כאן לא הפורום כדי להחליט בדבר זה. מיהו הגוף המוסמך

המנצח סרגיי קוסביצקי
לפי מפתח צודק...

להחליט בענין זה? כמובן, הכנסת. "הבה נחליט על כך פעם למדי, אם הכנסת תצביע ברוב של אחד — דינו כדאי שאהיה מיוכנע, כי יש מקום לנגן את יצירותיו של ואגנר..."

מנקודת ראות אמנותית, כמובן, קשה להעלים את אחד מגדולי היוצרים בתולדות המוסיקה ואחד מהפכנים הכבירים ביותר, שבלעדי היצירה שלו אין לתאר כיום מוסיקה חדישה. אלא שמנקודת ראות מציאותית יותר — "אפשר לחיות" והראיה — חיינו במשך עשר שנים כך. (גם בלי בשר ובלי ביצים מסוגלים לחיות הגם שריבים יאמרו: "אוי ואבוי לחיים כאלה"...)

אלזי התרבות. שאלה אחרת הרי אויה לציון מיוחד היא הצירוף של ריכרד שטראוס לרשימת המוחרמים. אין להת' יחס לשני הקומפוזיטורים הללו באותו קנה מדה. ההבדל העקרוני בין השנים הוא בזה ששטראוס (שאיש אינו מטיל ספק בגאוניותו תו כמוסיקאי ואשר כל מבין במוסיקה מסיר את כובעו בפני יצירות כגון "דון קיחוט", "טיל אוילנשפיגל") — ועד ליצירתו הגדולה האחרונה ("מיתמורפוז") — ההבדל בזה, שריכרד שטראוס חי בימי היטלר, קיבל ממנו אות הצטיינות והיה בשעתו לאלילם של "ראשי התרבות" הגרמניים, לרבות של הר גבלס. אי לואת לא ברורה עד היום פרשת "הטיהור" של המוסיקה הגרמנית, עוד לא הוכח אם לא היה לריכרד זה חלק בעסק, ומלבד זה היה היו לשטראוס הודמוניות להפגין את אשר הוא חושב על הנאצים. אמנם באו אח"כ אנשים רבים, וביניהם סטפן צווייג, הסופר המנוח, ולמדו סניגוריה עליו. אך בחשבון הסופי לא שכנע הדבר והפרשה

עודנה במחלוקת כדוגמת זו מסביב למנצח פורטואגלר.

כדאי לשמוע את ואגנר

בקשר לאותה בעיה מוסר סופרנו באי טליה, שהשתתף בפסטיבל המוסיקלי בו נציה:

צפיתי בקוצר רוח שהפסטיבל המוסיקלי בונציה יגיע לקצו. בפתיחה החגיגית ניצחו על יצירותיהן החדשות הינדמיט, קרנק ופיצטי. יצירתו של הינדמיט (קונצ'רטו לקרן) היתה המוצלחת ביותר, החגיגית ביותר. הפואימה מאת פיצטי איננה אלא מוסיקה בסגנון הרומנטיקה המאוחרת, ואילו סימפונייתו החמישית של קרנק לא זו בלבד שרובה כתובה לפי שיטת ה-12 טונים, אך היא גם משעממת. מספר איטלקים הפגינו את עמדתם מיד ועזבו את האולם בעוד שהמוסיקה נשמעת בו ואילו אחרים ישבו עד הסוף, כדי להסתלק בחפזן בהפסקה הראשונה. ואולם יש לצוץ, כי השעמום במלא מובן המלה איננו כלל אפשרי ב"תיר אטרון פניציה", בעל הארכיטקטורה והקרישט הנדירים...

למחרת הפתיחה שמענו וראינו כאן את הבאלט "לפי טריסטן" לסלדור דאלי בכיצוע "הבלט הגדול של המרקין דה קובו", הכוריאוגרפיה של מסין ובעקבות המוסיקה של "ריכרדו" (ריכרד) ואגנר, שאנדרטו מתנוססת כאן מול הבית בפלצו ונדרמין, אשר בו מת הקומפוזיטור. הכ' חונה כאן לחזונות בהקיצ של טריסטן הגיבור ודאלי הקומפוזיטור בן ימינו גם יחד — הכל בנוסח צלילי יוצר "טריסטן ואיוולדה". בסך הכל — פרשנות מיוחדת במינה של היצירה הגדולה מאת ואגנר. לאחר כמה ימים הודמנתי לציריך ושם הלכתי לראות את ה"מייסטרזינגר" לאותו קומפוזיטור. כמובן, היה צורך להתחפש, כדי שלא יכירו אותי תיירים מישראל בקר בת התיאטרון, תחילה חשבתי להדביק לי זקן, אך ויתרתי, כי על יד האופירה לא נתקלתי באף פרצוף מוכר מתל-אביב. וה' ללו לא היו באמת שם: פגשתי אותם אחר כך — בפנים התיאטרון...

פתרון החדיון המוסיקלי

להלן התשובות ל-20 השאלות של חמשת החדיונים. תוך שבועיים מקום אנו לפרסם את תוצאות ההגרלה ושמות הווכים. מס' פר התשובות שנתקבלו במערכת הוא כה רב עד שמיון ובדיקתן מצריך זמן מסוים. מכאן הדיחוי.

חידון א': (1) פריץ קרייזלר; (2) משוב שלסימפוזיה "הבלתי גמורה" לשוברט אין פרק שלישי; (3) "פילוגיה" לסיבילוס; (4) "פאוסט" לגיתא.

חידון ב': (1) קונצ'ה; (2) ברהמס לא חיבר אף אופירה אחת וכן לא חיבר שופן סימפוזיה; (3) המשותף ליצירות אלה — הן לא הושלמו ע"י מחבריהן, ופרט לאחת — הושלמו ע"י אחרים אחר מות מחבריהן; (4) א — נכון. ב — לא נכון, כי שוברט מת לפני שברהמס בא לעולם. ג — נכון: מרי אנטואנט נוכה בהצגת בכורה של אופרה מאת באך, אלא שהכונה כאן ליצירה של י. כ. באך, ולא לאביה, יוהן סובסטיאן. ד — לא נכון: ליסט לא היה עוד בחיים כאשר חובר הקונצ'רטו הנידון לרומנטיזם.

ה — לא נכון, מכיון שהיידן מת לפני שבטובן חיבר את סימפוזיהו התשיעית.

חידון ג': (1) א — "טנהויר" לואגנר; ב — "הספר מסיביליה" לרוסיני; ג — "פליס ומליטנה" לדביסי; ד — "סלומה" לר. שטראוס; (2) בלקירב, בו' רודין, מוסורגסקי, רימסקי-קורסקוב, קואי; (3) מילו, דורי, אוריקי, הוגר, פולנק, סיפר; (4) הקונצ'רטים הברנדבורגיים.

חידון ד': (1) לולי (בימים ההם היו משתמשים במקל כבר (אבי הרוביט של היום) ומכאן שהמכה שנגרמה לקומפוזיטור היתה חמורה; (2) הסקסופון; (3) זין ו'ק רוסו; (4) "מדם בטרפלי" לפוציני.

חידון ה': (1) א — 1812 לצינקובסקי; ב — "פסיפיק — 231" להונגר; ג — סימפוזיה לרוי האריס; ד — קטע שאורכו 4:20 דקות לרוי האריס; (2) ויליאם שכי ספיר (שחי בשנים 1849—1931) היה קומפוזיטור ושמו הלך לפניו בפרט כמורה לזמרה; (3) א — "סימפוזיה האלפים" לריי לומה; ב — "אמריקאי בפריו" לגרשוין; ג — הפתיחה "1812" לצינקובסקי; ד — "אני רומא" לרספיגי; 4 — ולדימיר פכמן.

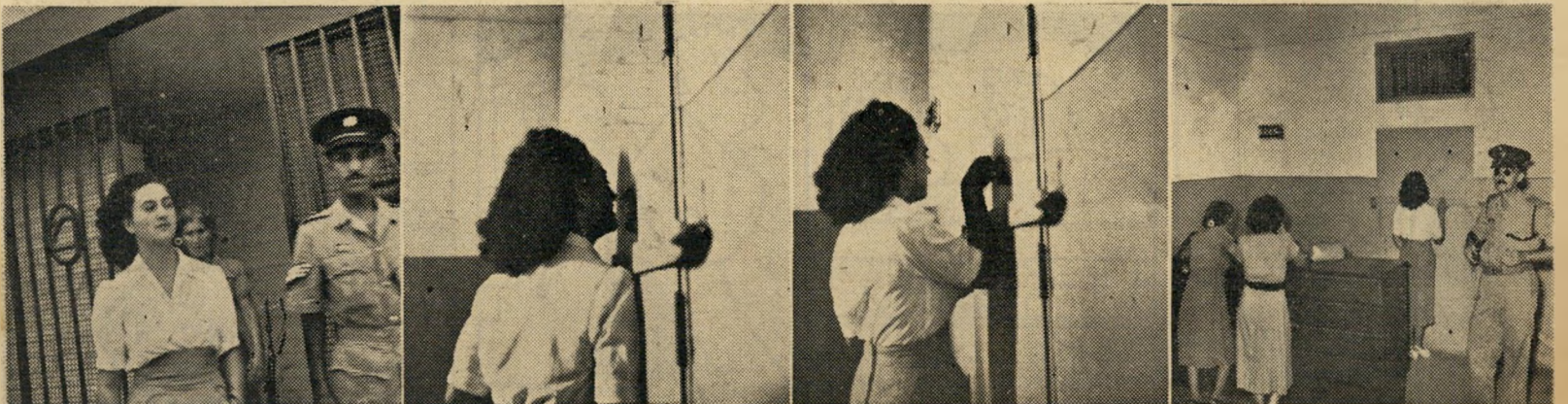
משפט

פרשת המכונית המפוארת מתוצרת "קרייזלר" (ראה "העולם הזה" מס' 669) שנגנבה בתרמית מהנהג ירושלמי (ששם כר ע"י "תירת" הובא לסימטא חשוכה ביפו ושם הוכה) הגיעה השבוע לשלב ה' סיכומים, כאשר דוד (ג'ורג') הולמס, ראש הקבוצה, נידון לארבע שנים מאסר. אותו של הולמס, רוני בת ה-20, זמרת ואריטה, שהשתתפה, לדברי התביעה, בפשע ושוחר משוער שלישי, אלברט בורוכוב, עולה חדש מבולגריה, עודם מחכים לפסקי דין נפרדים. בינתיים הוחזרו שנים האחרונים לבית הכלא, מאחר שעד כה התהלכו חפשיים בערבות של אלף לירות.

הנידון הולמס היה לשעבר איש לח"י פעיל בירושלים. במלחמת השחרור הופיע שוב באפקי הפעם במאבק הכללי לעצמאות ועל ידו רוני, הזמרת היפהפיה, מבנות המחל' רוני הופיעה אח"כ כזמרת בפני חילים.

לילה אחד נמצא על הכביש ביפו הנהג ירושלמי כשהוא פצוע בראשו. הוא סיפר, כי מכונתו נשדדה ממנו ע"י אנשים ש' הכוהו, קשרוהו בחבלים וכוונתו אותו ל' חדר עזוב באחד הבתים ההרוסים. קודם לכן נשכר על ידי אשה צעירה, תיירת מאמריקה (כך אמרה) לסיוור של שלשה ימים על פני הארץ. אותו לילה יצא הנהג עם "התיירת" לאכול במסעדה ואח"כ ה' סיע אותה למקום מסוים, שם התנפלו עליו. כעבור יומיים הצליחה משטרת תל-אביב לעצור בחופה את הווג הולמס כש' הם מתכוננים לעלות על אניה ולעזוב את הארץ. לפי התכנית צריכים היו לפני כן למכור את המכונית, אך הדבר סוכל על ידי פרסום פרטי השוד בעתונים. יומיים אח"כ נעצרו האחים בורוכוב כשותפים ב' פשע. אחד מהם שוחרר אח"כ.

רוני נפרדת מדוד

מה יהיה פסקדינה שלה?

נשיקת-פרידה —

דוד נידון ל-4 שנות מאסר — רוני מגישה לו סיגריה דרך הסורג —